

BAKIOKO ELEXALDE AUZOA

Erriko nortasunari eustea erritarrai eurai be bajagoken arren, arlo orretako gauza askotan, ostera, administrazioari jagoko ardurarik andiena. Administrazioak artu daroazan ebatzien artean, batzuetan, okerrekoak be artu daroaz. Okerreko orreek baina, goiz zein belu, zelan edo alan, arteztutekoak dira. Orreotarikoa da izan **Elexalde** auzo izena kendu izana. Erriko auzo orren izena, agaitik edo besteagaitik, beste izen bategaz ordeztu eben. Ebatzia erriko administrazioan artu eban. Ez zan izan ebatzi ona. Ebatzi ori artu ebenean, emoten dau, aurreritxi ideologikoak (erlijino-politikoak) pisu andiagoa euki ebela, errazoi zientifiko-istorikoak baino. Zer esanik be ez dago, erriko berezko nortasunari egin eutsen kaltea kontuan artu ezkerano.

Erriko benetako toponimia atzera eskuratu, normalizau eta aren bear-dan-letzeko erabilkerea egitea izango litzake mesedegarri, ezbai barik, etorkizunari begira, erriko nortasunean eta normalkuntza linguistikoa zuztar sendoa errotuteko. Erriak sortu, Erriarena izan dana (eta badana) Erriari berari atzera emotea da berton udalari proposauko jakona, alan bada: **Elexalde izena bera barriro erabiltea, berari egokoa lurraldeari, auzo fisiko-administratiboari, jagokola**. Azken baten, egindako okerreko istorikoa arteztutea.

Emetik aurrera agertuko dan informazioa orain arte egindako ikerketan oinarritu da. Ez da aaztu bear, aurrerantzean agertu leitezkean datu barriak berton esandakoaren oinarria aldatu leiena, ikerketea bera ez dalako, oraindikarren, arean be amaitu.

ERRIKO ISTORIAN BARRENA

Bakioko Basigoko eleizatearen auzodien izenak, leenengoz, 1861. urtean agertu ziran¹: **Arzaalde, Elejalde, Goitisolalde eta Urquizaurrealde**. Auzo orreen izenak danak batera eta leenengoz agertu ziran orduan. **Basigoko** lurretan, baina, **Mungiauzoa** edo **Mungia** **Uriauzoa** izeneko lurraldea egoan antxinatik. **Uriauzo** ori 12 aldeetxek egiten eben², oneexek ziran: **Butroneche, Balanda, Seuba, Basarte, Uriarte, Gaubeca, Aldecoa, Ortubegoicoa, Ortubebecoa, Bidecurcio, Ibarrabecoa eta Ibarragoicoa**. 1882.05.24ko Dekretu Probintzialaren aginduz sartu zan dalako **Mungiauzo** ori **Bakioko Basigoko** eleizatean barruan, eta amabi aldeetxeok lurraldez baktaxari jagokoa auzoan sartu ebezan, au da, **Artzalde, Goitisolalde, Elexalde eta Urkizaurrealde** auzoetan, atan be.

Urte batzuk garrenean, **Bakioko Basigo** barrenean erriko bide nagusia izeneko egin zan (1888-1917), au da **Alegria** izeneko etxetik **Urzabal** izeneko alderdiginokoa, Larrauri (Emerando) eta Bakio arteko bidea egin zala-eta. Bide au izango zan, aurrerantzean, erabagigarri erriko norabide bateko edo besteko garapena egiteko, aren inguruan erriko urigunea sortu zalako³.

Alan bada, 1910. urtean agertu zan leenengoz errian “urigune” kalifikazioa, batez be, bide nagusiaren alboetan egozan etxerik geienak kalifikazio orren barruan sartuta. Ordura arte, erriko lurralde landalurtzat artuta egon ziran⁴. Esaterako, urte atan uriko kontribuzioa batuteko kontuan euki ebezan auzoak **Urquizaurrealde, Elejalde** eta **Goitisolalde** baino ez ziran izan eta urikotzat artutako etxeak iru auzootan barruan egozan etxe batzuk baino ez. **Artzalde** auzoko etxeak, ostera, kalifikazio orretatik kanpo lotu ziran, aurki. **San Pelaio** eta **Zubiaurrealde** auzoetan, barriz, ogeiren bat etxe artu ebezan urigunekotzat 1922. urterik aurrera, kontribuzioa batuteko orduko agiriak dakarrenez⁵.

1927.10.04an Madrilen onartu eben egun orretako Errege Lege Dekretuaren bidez, Bermeokoak ziran **San Pelaio** eta **Zubiaurrealde** auzoak andik banandu eta **Bakioko Basigora** batu ebezan, udalerri bakarra eginez, erriko auzoak lautik seira geituta: **Arzalde, Goitisolalde, Elejalde, Urquizaurrealde, Zubiaur** eta **San Pelayo**⁶. Andik eta urte gitxira, 1930.04.03an, erria auzootan banandu eta eratu eben, **Avenida de Alfonso XIII** izeneko kalea (erriko bide nagusia) ardatz zala:

alderdi baten, **Arzalde, Elejalde, Goitisolalde, eta Urquizaurrealde**, eta besteetan, **Zubiaur** eta **San Pelayo** auzoak⁸. Baina benetako mugea, azkenean, praktikan eta administratiboa be bai, erreka nagusia izan zan, **Zarragako erreka**. Baita aurrerantzean be. 1929. urtean,

¹⁸⁹¹: Orduko auzoak ziran: **Urquizaurrealde, Arzalde, Elexalde** eta **Goitisolalde**. (0291/001 - *Declaraciones para su inclusión en el padrón de la contribución rústica 1891-1892* - BAUA)

¹⁸⁹³: Orduko auzoak ziran: **Urquizaurrealde, Arzalde, Elexalde** eta **Goitisolalde**. (0291/007 - *Declaraciones para su inclusión en el padrón de la contribución rústica 1893-1894* - BAUA)

¹⁹¹⁰: Orduko auzoak ziran: **Urquizaurrealde, Arzalde, Elejalde** eta **Goitisolalde**. (0291/002 - *Declaraciones para su inclusión en el padrón de la contribución rústica 1910-1911* - BAUA)

⁴ ¹⁹¹⁰: Urriko kontribuzioa batuteko kontuan euki ebezan auzoak: **Urquizaurrealde, Elejalde** eta **Goitisolalde** baino ez, egon be, uriko etxeak iru auzootan egozan-eta. Urigune orreri ez eutsen ezelango izen berezirik ipini. (0291/006 - *Declaraciones para su inclusión en el padrón de la contribución urbana 1910-1912* - BAUA)

¹⁹²⁰: Orduko auzoak ziran: **Goitisolalde, Arzaalde, Urquizaurrealde, Elexalde**. (0284/010 - *Padrón de contribución territorial rústica 1920* - BAUA)

¹⁹²²: Urriko kontribuzioa batuteko **Goitisolalde, Elejalde** eta **Urquizaurrealde** auzoetako urigunea izeneko agertu zan. Or ogeita hamarren bat etxe sartu ebezan. (H-00001 - *Contribuciones rústica, urbana e industrial 1922* - BFAA)

⁵ ¹⁹²²: Urriko kontribuzioa batuteko **San Pelayo** eta **Zubiaur** auzoetako urigunea izeneko agertu zan leenengoz. Or ogeiren bat etxe sartu ebezan. Urigune orreri ez eutsen ezelango izen berezirik ipini. (H-00002 - *Contribuciones rústica, urbana e industrial 1922* - BFAA)

¹⁹²³: Orduko auzoak ziran: **Urquizaurrealde, Goitisolalde, Elejalde** eta **Arzalde**. (0284/003 - *Instancias para comprobación de fincas rústicas y urbanas 1923* - BAUA)

¹⁹²³: Urriko kontribuzioa batuteko kontuan euki ebezan auzoak: **Urquizaurrealde, Elejalde** eta **Goitisolalde** baino ez, egon be, uriko etxeak iru auzootan egozan-eta. (0284/004 - *Padrón de contribución territorial urbana 1923* - BAUA)

¹⁹²⁴: Agertu ziran auzoen izenak dira: **Goitisolalde, Arzalde, Elejalde** eta **Urquizaurrealde**. (0048/002 (b) - *Padrón de fincas rústicas y urbanas 1922-1932* - BAUA)

⁶ ¹⁹²⁴⁻¹⁹³¹: Uriguneko auzoak: **Urquizaurrealde, Elejalde** eta **Goitisolalde**. (0290/002 - *Listas cobratorias de contribuciones urbana, rústica e industrial 1924-1931* - BAUA)

⁷ ^{1927.04.28}: **Alegria** izeneko kaleari **Avenida de Alfonso XIII** izena emon eta izen barri orregaz idazkuna imintea erabagi eben, **Alegria** izeneko etxetik areatzaginokoa dan kaleari, atan be. (0006/001-Bakio - *Libro de actas municipales 1922-1927* - BFAA)

⁸ ^{1927.10.04}: Egun orretan agertu eben Errege Lege Dekretuaren bidez, Bermeokoak ziran **San Pelayo** eta **Zubiaur** auzoak andik banandu eta **Bakioko Basigora** batu ebezan, udalerri bat eginez, erriko auzoak lautik seira geituz: **Arzalde, Goitisolalde, Elejalde, Urquizaurrealde, Zubiaur** eta **San Pelayo**. (0001/018-Bakio - *Trámites del ayto. de Baquio para la agregación de los barrios de Zubiaur y San Pelayo 1924-1929* - BFAA)

¹ ¹⁸⁶¹: Urte atan agertu ziran leenengoz **Bakioko Basigoko** eleizatearen lau auzodien izenak: **Arzaalde, Elejalde, Goitisolalde** eta **Urquizaurrealde**, eta ganera, lau izenok lauretara agertu ziran. (J-01348/061 - *División de la Provincia de Vizcaya en el orden judicial, municipal y eclesiástico 1860-1862* - BFAA)

¹⁸⁷⁶⁻¹⁸⁸⁴: Sasoi atan egozan auzoak: **Arzalde, Goitisolalde, Elejalde** eta **Urquizaurrealde**. (0005/002 - *Libro de registro de nacimientos 1876-1884* - BAUA)

² ^{1882.05.24}: Bakion egoan **Mungia** **Uriauzoa** edo **Mungiauzoa** (12 baserri) 1882.05.24ko Dekretu Probintzialaren aginduz sartu ziran **Bakioko Basigoko** eleizatean. Aldeetxe orreek ziran: **Butroneche, Balanda, Seuba, Basarte, Uriarte, Gaubeca, Aldecoa, Ortubegoicoa, Ortubebecoa, Bidecurcio, Ibarrabecoa** eta **Ibarragoicoa**. (R-0566/003 - *Límites jurisdiccionales 1881* - BFAA)

³ ¹⁸⁸⁸⁻¹⁹¹⁷: Larrauritik **Bakioko Basigora** bidea egin zan, baita **Bakioko Basigo** barreneko bide nagusia izeneko (**Alegria** izeneko etxetik **Urzabal** izeneko alderdiginokoa). (*T-Carretteras y Caminos (carp. 156 y 157) - Camino de Larrauri a Baquio 1888-1917* - BFAA)

uriko kontribuzinoa batuteko kontuan euki ebezan auzoak, oraindikarren, *Urquizaurrealde*, *Elejalde* eta *Goitisoloalde* izan ziran, leen esan dogun lez, uriko etxeak iru auzootan agertuz, **Bakioko Basigo**-ko kontribuzino zerrendan, atan be⁹. Ordurako, Bakio bat eginda egoan eta *San Pelayo* eta *Zubiaur* auzoetako uriguneko etxeak Bermeoko kontribuzino zerrendan agertuko ziran, oraindikarren¹⁰. 1930ean ostera, Bakio biak batuta egozala, eta uriko kontribuzinoa batuteko asmotan, *Goitisol*, *Elejalde* eta *Urquizaurre* auzoak ezeze, *San Pelayo* eta *Zubiaur* auzoak be kontuan artu ebezan, leenengoz batera. Alan eta guzti be, sei auzootan etxe batzuk baino ez ziran urigunekoak, berrogeita hamarren bat etxe guztira, apur gorabeera. Ez egoan eurentzako deitura berezirik, oraindikarren¹⁰.

1932. urtean, leengo **Bakioko Basigo**ko alderdian uriko kontribuzinoa batuteko kontuan eduki ebezan auzoak, *Urquizaurre*, *Elejalde* eta *Goitisol* izan ziran, leen esan dogun lez, alderdi orretako uriko etxeak iru auzootan egon ziralako¹¹. Baegoan, bada, alderdi orretan urigunea bide nagusiaren inguruan aspaldian sortuta.

Ez zan igaroko urte asko, urigune orreri izena imini arte. Eta alantxe agertu zan 1935eko agirietan¹², auzo bat geituz, seitik zazpira, erriko auzoen izenak *Arzalde*, *Basigo*, *Elejalde*, *Goitisol* eta *San Pelayo*, *Urquizaurre* eta *Zubiaur* ziralako. Auzo barri ori agertu arren, *Elejalde* auzoak ziraun bizirik.

Azkenengo 600 urteko istorian, bada, leenengoz agertu zan **Basigo** izeneko auzoa auzotzat artuta, **auzo barria**, bide nagusiaren alboetan egozan uriguneko etxeak egiten eban auzo antzeko barri ori izentetako. Edo beste era batera esanda, **Goitisol** eta **Elejalde** eta **Urkitzaurrealde** auzoai kendutako etxe eta lurraz egiten eban **Basigo** izeneko auzo barria. Ez da aaztu bear, 1927.10.04ra arte **Basigo** edota **Bakioko Basigo** izena udalerria izentetako erabili zana antxina-antxinatik.

Onetan guztionetan, *San Pelayo* eta *Zubiaur* auzoetako uriguneko etxeak kontuan artu barik.

1937an frankistak errian sartu eta auzoen aldakuntzeari eutsi ezeze, jokerea indartu be egin eban. Erriko auzoak ziran, bada, frankisten menpeko administrazioan: *Elejalde*, *Goitisol*, *San Pelayo*, *Urquizaurre*, *Zubiaur*, *Arzalde* eta *Basigo de Baquio*¹³. *Baquio de*

Basigo izeneko erriko auzodi barri ori, bada, **Alegria** izeneko etxetik **Urzabal** lekuginoko bide nagusiaren albo bietan egozan etxeak (urbanoak) egiten eban auzo edo urigune alderdia zan¹⁴, dakigun lez. Barrian, 1950. urteko agirietan dagozan auzoak: *Basigo*, *Arzalde*, *Elejalde*, *Goitisol*, *San Pelayo*, *Zubiaur* eta *Urquizaurre*. Eta orduko agirietan agertu ziran argi eta garbi *Basigo* izeneko auzoan egozan etxeak, danak urigunekoak eta uriguneko guztiak, eta, antza danez, **Zubiaurrealde** eta **San Pelaio** auzoai jagokenez, bertako uriguneko etxeak ez ebezan *Baquio de Basigo* izeneko auzodi barri orretan sartu, beintzat: *Alegria* - *Iberbide* - *Aurrecoeche* - *Longaray* (**Artagan**) - *Vista-Alegre* - *Quintanaeche* - *chalet* (**Villa Concha**) - *Quinta-Torre* - *Casino* (**Aranbel**) - *Caminero* (**Ormatzabarri**) - *Aniceto Uriarte* - *Orue-zabala* - *Ibarrondo* - *Ayuntamiento* - *Ibarra* (**Ibarrabekoa**) - *zapateria* (**Miraflores**) - *chalet* **Alcorta** (**Feli**) - *casa jardinero Alcorta* - *chalet* **Barturen** (**Soloburu**) - *Villa María* (chalet Garay) - *Iber-eche* - *almacén/garaje* - *Iber-barrena* (Anjel Laucirica) - *Vda. San Juan* (**Etzeguren**) - *Errotabarri* - *almacén/garaje* - *Iber-garay* - *Ibai-ondo* - *Rosarioena* - *Villa Justina* - *chalet* **Ugalde** (**Villa Cruz**) - *chalet* **Gamboa** - *Zubiondo* - *Olascoeche* (**Kontxaondo**) - *Bistalay* - *E. Garay* (**Villa Clotilde**) - *chalet* **Olascoaga** - *Bella-Vista* - *chalet* **Aranzadi**¹⁵.

Beste alderdi batetik, 1956tik 1962ko aldi atatik aurrera asi ziran erabilten *Venta* edo *La Venta* izena, areatza ondoko exte moltsok egiten eban alderdia izentetako¹⁶, **Elejalde** dalako auzoaren izena erabilteari itzi barik. 1969.08.11an, ostera, Bizkaiko *Delegación Provincial de Estadística* dalako erakundeak Bakioko udalari

(5) **1928.05.18:** Aniceto Uriarte Zubillaga jaunak *Elejalde* auzoko *Avenida de Alfonso XIII* izeneko kalean etxe barri bat eregiteko baimena eskatu eban. (0009/001-Bakio - Libro de actas municipales 1927-1931 - BFAA)

(9) **1929:** Uriko kontribuzinoa batuteko kontuan euki ebezan auzoak: *Urquizaurrealde*, *Elejalde* eta *Goitisol* izan ziran, uriko etxeak iru auzootan agertuz, **Bakioko Basigo**ko kontribuzino zerrendan, atan be. Ordurako, Bakio bat eginda egoan eta *San Pelayo* eta *Zubiaur* auzoetako uriguneko etxeak Bermeoko kontribuzino zerrendan agertuko ziran, oraindikarren (0284/006 - Lista de las contribuciones urbana, rústica e industrial 1929 - BAUA)

(10) **1930:** Bein Bakio biak batu ezkerroan, eta uriko kontribuzinoa batuteko asmotan, *Arzalde*, *Goitisol*, *Elejalde* eta *Urquizaurre* auzoak ezeze, *San Pelayo* eta *Zubiaur* auzoak be kontuan artu ebezan, leenengoz batera. Alan eta guzti be, sei auzootan etxe batzuk baino ez ziran urigunekoak, berrogeita hamarren bat etxe guztira, apur gorabeera. Ez egoan eurentzako deitura berezirik, oraindikarren. (H-00049 - Contribuciones rústica, urbana e industrial 1930 - BFAA)

1930.04.03: Erria auzootan banandu eban, *Avenida de Alfonso XIII* izeneko kalea ardatz zala: alderdi batean, *Arzalde*, *Elejalde*, *Goitisol*, eta *Urquizaurre*, eta beste, *Zubiaur* eta *San Pelayo* auzoak. (0009/001-Bakio - Libro de actas municipales 1927-1931 - BFAA)

(11) **1932:** Uriko kontribuzinoa batuteko kontuan euki ebezan auzoak: *Urquizaurre*, *Elejalde* eta *Goitisol* baino ez, egon be, uriko etxeak iru auzootan egozan-eta. (0080/002 - Lista cobratoria de contribuciones industrial y rústica 1932 - BAUA)

(12) **1935:** Erriko auzoen izenak: *Arzalde*, *Basigo*, *Elejalde*, *Goitisol* eta *San Pelayo*, *Urquizaurre* eta *Zubiaur*. Leenengoz agertu zan, bada, *Basigo* izeneko auzo barria. (0001/006 - Padrón municipal completo 1935 - BAUA)

(13) **1937:** Frankistak errian sartu eta auzoen aldakuntzeari eutsi ezeze, jokerea indartu be egin eban, auzo bat geiago egin, au da, bide nagusiko etxe moltsok egiten ebena: *Baquio de Baquio*. Erriko auzoak ziran, bada: *Elejalde*, *Goitisol*, *San Pelayo*, *Urquizaurre*, *Zubiaur*, *Arzalde* eta *Basigo de Baquio*. (0001/004 - Atlas de padrón municipal 1937 - BAUA)

1938: Erriko auzoak ziran: *Elejalde*, *Goitisol* eta *San Pelayo*, *Urquizaurre*, *Zubiaur*, *Arzalde* eta *Basigo*. (0001/005 - Bajas de padrón municipal 193 - BAUA)

1940-1961: Erriko auzoak eta euren izen ofizialak onexek izan ziran: *Zubiaur*, *San Pelayo*, *Elejalde*, *Urquizaurre*, *Arzalde* eta *Goitisol*. (0068/016 - Recuentos generales de ganadería 1940-1961 - BAUA)

(14) **1942:** *Basigo* izena erriko auzo, edo obeto esateko, erriko alderdi jakin bat izentetako erabilten eban. Erriko alderdi ori, **Alegria** izeneko etxetik **Urzabal** lekuginoko bide nagusiaren albo bietan egozan etxeak (urbanoak) egiten eban auzo edo alderdia zan. (0074/030 - Padrón municipal de habitantes 1942 - BAUA)

1944: Orduan egozan auzoak: *Elejalde*, *Zubiaur*, *San Pelayo*, *Urquizaurre*, *Goitisol* eta *Arzalde*. (0291/004 - Declaraciones para su inclusión en el padrón de la contribución rústica 1944 - BAUA)

1946: Bakioko alderdiak edo auzodiak orduan onexek ziran: *Basigo de Baquio*, *Arzalde*, *Goitisol* eta *Urquizaurre*. 1950. urteko agirietan agertu ziran *Basigo* izeneko auzoan egozan etxeak, danak urikoak eta uriko guztiak, eta, antza danez, **Zubiaurrealde** eta **San Pelaio** auzoai jagokenez, bertako uriguneko etxeak ez ebezan *Baquio de Basigo* izeneko auzodi barri orretan sartu, beintzat: *Alegria* - *Iberbide* - *Aurrecoeche* - *Longaray* (**Artagan**) - *Vista-Alegre* - *Quintanaeche* - *chalet* (**Villa Concha**) - *Quinta-Torre* - *Casino* (**Aranbel**) - *Caminero* (**Ormatzabarri**) - *Aniceto Uriarte* - *Orue-zabala* - *Ibarrondo* - *Ayuntamiento* - *Ibarra* (**Ibarrabekoa**) - *zapateria* (**Miraflores**) - *chalet* **Alcorta** (**Feli**) - *casa jardinero Alcorta* - *chalet* **Barturen** (**Soloburu**) - *Villa María* (chalet Garay) - *Iber-eche* - *almacén/garaje* - *Iber-barrena* (Anjel Laucirica) - *Vda. San Juan* (**Etzeguren**) - *Errotabarri* - *almacén/garaje* - *Iber-garay* - *Ibai-ondo* - *Rosarioena* - *Villa Justina* - *chalet* **Ugalde** (**Villa Cruz**) - *chalet* **Gamboa** - *Zubiondo* - *Olascoeche* (**Kontxaondo**) - *Bistalay* - *E. Garay* (**Villa Clotilde**) - *chalet* **Olascoaga** - *Bella-Vista* - *chalet* **Aranzadi**. Esan bear, *Basigo* auzo barri ori **Goitisol** eta **Elejalde** eta **Urkitzaurrealde** auzoai kendutako lur eta etxeak sortu ebela, erriko urigunekoak, atan be. (0139/003 - Revisión del nomenclator 1950 - BAUA)

1949: Urte atan egozan auzoak eta euren izenak: *Zubiaur*, *Goitisol*, *Elejalde*, *Arzalde*, *Basigo*, *Urquizaurre* eta *San Pelayo*. (0075/004 - Atlas y bajas de la rectificación del padrón 1948 - BAUA)

(15) **1950-1953:** Sasoi atan egozan auzoak: *Basigo*, *Arzalde*, *Elejalde*, *Goitisol*, *San Pelayo*, *Zubiaur* eta *Urquizaurre*. 1950. urteko agirietan agertu ziran *Basigo* izeneko auzoan egozan etxeak, danak urikoak eta uriko guztiak, eta, antza danez, **Zubiaurrealde** eta **San Pelaio** auzoai jagokenez, bertako uriguneko etxeak ez ebezan *Baquio de Basigo* izeneko auzodi barri orretan sartu, beintzat: *Alegria* - *Iberbide* - *Aurrecoeche* - *Longaray* (**Artagan**) - *Vista-Alegre* - *Quintanaeche* - *chalet* (**Villa Concha**) - *Quinta-Torre* - *Casino* (**Aranbel**) - *Caminero* (**Ormatzabarri**) - *Aniceto Uriarte* - *Orue-zabala* - *Ibarrondo* - *Ayuntamiento* - *Ibarra* (**Ibarrabekoa**) - *zapateria* (**Miraflores**) - *chalet* **Alcorta** (**Feli**) - *casa jardinero Alcorta* - *chalet* **Barturen** (**Soloburu**) - *Villa María* (chalet Garay) - *Iber-eche* - *almacén/garaje* - *Iber-barrena* (Anjel Laucirica) - *Vda. San Juan* (**Etzeguren**) - *Errotabarri* - *almacén/garaje* - *Iber-garay* - *Ibai-ondo* - *Rosarioena* - *Villa Justina* - *chalet* **Ugalde** (**Villa Cruz**) - *chalet* **Gamboa** - *Zubiondo* - *Olascoeche* (**Kontxaondo**) - *Bistalay* - *E. Garay* (**Villa Clotilde**) - *chalet* **Olascoaga** - *Bella-Vista* - *chalet* **Aranzadi**. Esan bear, *Basigo* auzo barri ori **Goitisol** eta **Elejalde** eta **Urkitzaurrealde** auzoai kendutako lur eta etxeak sortu ebela, erriko urigunekoak, atan be. (0139/003 - Revisión del nomenclator 1950 - BAUA)

1951: Urte atan egozan auzoak eta euren izenak: *Zubiaur*, *Goitisol*, *Elejalde*, *Arzalde*, *Basigo*, *Urquizaurre* eta *San Pelayo*. (0134/005 - Atlas y bajas de la rectificación del padrón 1949 - BAUA)

1952: Urte atan egozan auzoak eta euren izenak: *Zubiaur*, *Goitisol*, *Elejalde*, *Arzalde*, *Basigo*, *Urquizaurre* eta *San Pelayo*. (0134/007 - Atlas y bajas de la rectificación del padrón 1952 - BAUA)

1953: Urte atan egozan auzoak eta euren izenak: *Zubiaur*, *Goitisol*, *Elejalde*, *Arzalde*, *Basigo*, *Urquizaurre* eta *San Pelayo*. (0134/008 - Atlas y bajas de la rectificación del padrón 1953 - BAUA)

(16) **1956-1962:** Aldi atan asi ziran erabilten *Venta* edo *La Venta* izena, areatza ondoko exte moltsok egiten eban alderdia izentetako. (0088/001 - Concierdos para exacción de impuestos 1956-1961 - BAUA)

1966: Urte atan agertu ziran auzoak: *Arzalde*, *Elejalde*, *Goitisol*, *San Pelayo*, *Zubiaur* eta *Urquizaurre*. (0085/002 - Padrones del arbitrio municipal sobre riqueza rústica 1955-1966 - BAUA)

1967: Urte atan egozan auzoak: *Arzalde*, *Elejalde*, *Goitisol*, *Zubiaur*, *Basigo*, *San Pelayo* eta *Urquizaurre*. (J-02154/006 - Rectificación del censo electoral 1967 - BFAA)

urrengo proposamena egin eutson: erria auzo bitan bananduteko, au da, batean, erreka nagusiaren ezker aldean, *Basigo de Baquio* izeneko auzo andi barria egongo zala, beronen barruan leengo *Arzalde*, *Elejalde*, *Goitisol* eta *Urquiza* auzoak egongo ziralara, azkenengo auzo eta izen oneek desagertu eraginez; bestean, erreka nagusiaren eskuinaldean, *Zubiaur-San Pelayo* izeneko auzo bakarra egongo zala, auzo biak bat eginda eta izen bakarragaz. Udalak ago batez onartu eban proposamen ori¹⁷. **Elejalde** izenak, bada, erabagi aren ondorioz, desagertu bear eban, baina, erreka aldean, ostera, ordurik, bein eta barriaren agertuten izan da makina bat agiritan kendutako beste auzoen izenak batera¹⁸⁻¹⁹⁻²⁰.

Udal demokratikoak asi eta urte batzuk garrenean, 1979.11.27an, orduan egozan auzoak eta euren izenak baieztetea onartu eban, udalaren esanetan: “jatorri historikora bihurtuz”, onek, ostera, orain arte ikusi dogunez, ez eukan ezelango oinarri historikorik. Baina, *Benta-alde* izeneko auzo barria indartu gura izan eban, azken au, udalaren berbetan “etxebizitzarik geienak bertan dagozako eta antxina-antxinatik olan esaten izan jakolako”, esandako azken onek be inongo oinarri zientifikorik ez eukala. Erabagi barri au dokumentau egin eban, antza, plano eta guzti. Alan bada, auzoak izango ziran aurrerantz: *Arzalde*, *Benta-alde*, **Elejalde**, *Goitisol* eta *San Pelayo* izeneko auzoak egongo ziran, *Basigo de Baquio* auzoa, unekada baten beintzat, desagertu zan bizitza administratibotik. Azpimarratu bearrekoa da, izena euskeraz edo ofizialdu gurean, egindako izkuntza naaste-borrastea, **Artzalde** eta **Urkitzaurrealde** idatzi bearrean, *Arzalde* eta *Urkitzaurrealde* idazkera sasi-euskalduna erabili eban. Euskera arloan egindako oker galanta! Urtebete garrenean, barriz, 1980.07.10ean, atan be, erriko izenari **Eleizatea** (“*Anteiglesia*”) deiturea kendu eta **Bakio** edo *Basigo de Bakio* izena uts-utsean izteko proposau eban EEko Barquin zinegotzi jaunak. Proposamen ori atzera bota eban beste zinegotziak. Baina, erriko izena *Baquio* “*qu*”-gaz idatzi bearrean, **Bakio** izena “*k*”-gaz idaztea onartu eban. Baita argi be itzi eban, *Basigo de Bakio* dalakoa erriko alderdi edo zati bat baino ez

zala izango, eta **Basigo** izenak **Eleizalde** auzoaren izena ordezkaturiko ebalara be onartu eban²². 1979.11.27an artutako erabagia eta 1981.03.16ko dekretuaren arabera, **Eleizalde** auzoaren izena *Basigo de Bakio* izenagaz aldatutea eta generako auzoen izenak beste era batera idaztea onartu eban. Emoia, gaur arte indarrean dagoana, atan be: *Arzalde*, *Benta-alde*, *Basigo de Bakio*, *Goitizoloalde*, *San Pelayo-alde*, *Urkitzaurrealde* eta *Zubiaurrealde*²³. Esan lez, euskeraz izenak idatzi eta ofizialdu gurean, Erriak darabilen agozkoa be kontuan artu barik, egindako oker galantari eutsi eutsoen, okerra arean aundiago eginez (*Goitizoloalde*). 1981.03.25ean, bada, **Eleizalde** dalako auzoaren izena aldatu eta aren ordezkaturiko *Basigo de Bakio* izena aurrerantz erabiliko zala adierazoten eban ebatzia birretsi eban²⁴. Urte orretan, bada, **Eleizalde** izeneko toponimoa desagertu zan erriko bizitza administratiboan, erritarren agoetan eta gomutapen historikoan, gaur arte, parra-parra eta bizirik ibili arren.

ITURRI DOKUMENTALAK ETA ERREFERETZIAK

Bear au egiteko bi izan dira:

- Bizkaiko Foru Aldundiaren Agiritegia (**BFAA**)
- Bakio Udal Agiritegia (**BAUA**)

GEIGARRIA

Bizkaierazko toponimia dauken beste erri batzuetan zer dagoan labor ona ekarte jakingarri izango dalakoa egin da geigarri au. Baita proposatutako **Elejalde** toponimoaren euskerazko idazkerarik egokiena zein izango litzaken eta ori aukeratuteko erabili dan oinarri linguistikoa be.

1.– 1641, 1704, 1745, 1796 urteetako fogerazinoetan urrengo zeantzasunak agertu ziran (artean beste iturri batzuetakoak be bada-goz):

Elejalde (Elejalde) - **Eleizalde** auzo toponimoa urrengo errietan, gitxienez, gorde dabe: Amoroto, Arakaldo, Arrankudiaga, Arrasate, Arratzu, Arrigorriaga, Arteaga, Atxondo, Aulesti, Bakio, Barakaldo, Barrika, Basauri, Bedaroa, Bedia, Berango, Berriatua, Derio, Deustua, Dima, Ea, Elorrio, Erandio, Ereño, Errigoiti, Fika, Forua, Fruiz, Galdakao, Gamiz, Gatika, Gautegiz, Gernika, Getxo, Gizaburuaga, Gordexola, Gorliz, Gorozika, Ibarrangelu, Ibarruri, Igorre, Ipazter, Izurtza, Jatabe, Kortezubi, Larrauri, Larrabetzu, Laukariz, Laukiz, Leioa, Lemoa, Mendata, Muxika, Nabarriz, Natxitua, Olabarri, Urduña, Sopela, Urduliz, Zamudio, Zaratama, Zeanuri, Zenarrutza, Zollo, Zornotza.

2.– Orren guztiorren agergerri garbiak doguz, bada, Mendebaldeko toponimia zein antroponimia. Zaarrak izateaz ganera, zeatzak be badira. Kasu onetan, euskeraz, oi dan lez, antroponimia toponimiatik artuta dagoana jakinda eta txistukari frikarien Mendebaldeko bustidurea kontuan artuta, ondoko emoia eukiko dogu: **Vj + z Æ V + x (eleizea Æ elexea/eleixia/eleixie)**.

⁽¹⁷⁾ **1969.08.11:** Bizkaiko *Delegación Provincial de Estadística* dalako erakundeak Bakio Udalari urrengo proposamena egin eutson: erria auzo bitan bananduteko, au da, batean, erreka nagusiaren ezker aldean, *Basigo de Baquio* izeneko auzo barria egongo zala, beronen barruan leengo *Arzalde*, **Elejalde**, *Goitisol* eta *Urquiza* auzoak egongo ziralara, azkenengo auzo eta izen oneek desagertuz; bestean, erreka nagusiaren eskuinaldean, *Zubiaur-San Pelayo* izeneko auzo bakarra egongo zala, auzo bitatik bat eginda eta izen bakarragaz. Udalak ago batez onartu eban proposamen ori. (0126/002 - *Expedientes de las sesiones del pleno municipal 1969* - BAUA)

1969.08.11: Estepona errekearen ezkerreko alderdian dago *Basigo de Baquio* izeneko udal izakundea eta bera eratuko daben alderdiak onekex dira: *Arzalde*, *Goitisol*, **Elejalde** eta *Urquiza*, auzo eta izenak desagertuz. Errekearen eskuinaldean: *Zubiaur* eta *San Pelayo* auzoak egozan, *Zubiaur-San Pelayo* izeneko auzoa egingo dabenak. (0048/002 - *Libro de actas de sesiones del pleno municipal 1969-1978* - BAUA)

⁽¹⁸⁾ **1969:** Urte orretan egozan auzoak eta euren izenak: **Elejalde**, *Arzalde*, *Urquiza*, *Basigo*, *San Pelayo* eta *Zubiaur*. (0139/010 - *Libro diario de ingresos 1969* - BAUA)

⁽¹⁹⁾ **1970:** Urte orretan egozan auzoak eta euren izenak: *Arzalde*, *Basigo*, **Elejalde**, *Goitisol*, *Urquiza*, *San Pelayo* eta *Zubiaur*. (0139/002 - *Censo de población y vivienda 1970* - BAUA)

⁽²⁰⁾ **1979:** Leengo **Elejalde**, *Arzalde*, *Urquiza* eta *Goitisol* auzoak beste baten azpian lotu ziran, eta ori *Basigo* izeneko auzoa izan zan. (0005/002 - *Presupuesto de gastos e ingresos 1979* - BAUA)

⁽²¹⁾ **1979.11.27:** Udal demokratikoak indarrean dagozala, errian egozan auzoak baieztatzea onartu eban, “jatorri historikora bihurtuz”. Baina, *Benta-alde* izeneko auzo barria sortu eban, azken au, “etxebizitzarik geienak bertan egozalako eta antxina-antxinatik olan esaten izan jakolako”. Dokumentau egin eban, antza, plano eta guzti. Alan bada, auzoak: *Arzalde*, *Benta-alde*, **Eleizalde**, *Goitisol* eta *San Pelayo* izeneko auzoak egongo ziran, *Basigo de Baquio* auzoa, unekada baten beintzat, desagertu zan bizitza administratibotik. (0640/001 - *Libro de actas de sesiones del pleno municipal 1978-1981* - BAUA)

⁽²²⁾ **1980.07.10:** Erriko izenari **Eleizatea** (“*Anteiglesia*”) deiturea kendu eta **Bakio** edo *Basigo de Bakio* izena uts-utsean izteko proposau (EEko Barquin jaunak) eban. Proposamen ori atzera bota eban. Baina, erriko izena *Baquio* “*qu*”-gaz idatzi bearrean, **Bakio** izena “*k*”-gaz idaztea onartu eban. Baita argi be itzi eban, *Basigo de Bakio* dalakoa erriko alderdi edo zati bat baino ez zana. Beste alderdi batetik, **Basigo** izenak **Eleizalde** auzoaren izena ordezkaturiko ebalara be onartu eban. (0640/001 - *Libro de actas de sesiones del pleno municipal 1978-1981* - BAUA)

⁽²³⁾ **1981.03.16:** 1979.11.27an artutako erabagia eta 1981.03.16ko dekretuaren arabera, **Eleizalde** auzoaren izena *Basigo de Bakio* izenagaz aldatzea eta generako auzoen izenak beste era batera idaztea onartu eban. Emoia: *Arzalde*, *Benta-alde*, *Basigo de Bakio*, *Goitizoloalde*, *San Pelayo-alde*, *Urkitzaurrealde* eta *Zubiaurrealde*. (0733/012 - *Expediente para el establecimiento de los nombres de los barrios del municipio 1981* - BAUA)

⁽²⁴⁾ **1981.03.25:** **Eleizalde** dalako auzoaren izena aldatu eta aren ordezkaturiko *Basigo de Bakio* izena aurrerantz erabiliko zala adierazoten eban ebatzia birretsi eban. Alan bada auzoen izenak, gaur arte, olan lotu ziran: *Arzalde*, *Benta-alde*, *Basigo de Bakio*, *Goitizoloalde*, *San Pelayo-alde*, *Urkitzaurrealde*, *Zubiaurrealde*. (0640/001 - *Libro de actas de sesiones del pleno municipal 1978-1981* - BAUA)

Alan bada, **Elخالde** idaztea ontzat artuteko proposauko da berton, Bakioko oinarri linguistiko kontuan artuta eta arakaturako fondo dokumentalean alantxe agertuten dalako leenengo-leenengorik eta, ganera, eurrez.

Elخالga (Elejaga) - **Eleizaga**
Elخالbarri/a (Elejabarri/a) - **Eleizabarri/a**
Elخالbarrieta (Elejabarrieta) - **Eleizabarrieta**
Elخالarea (Elejarea) - **Eleizarea**
Elخالaburu (Elejaburu) - **Eleizaburu**
Elخالazar (Elejazar) - **Eleizazar**
Elخالpide (Elespide) - **Eleizbide**
Elخالeta (Elejeta) - **Eleizeta**
Elخالpezar (Elespezar) - **Eleizpezar**
Elخالdekoa (Elejaldekoa) - **Eleizaldekoa**
Elخالbearroa (Elejavearroa) - **Eleizabearroa**
Elخالkaraiburu (Elesgarayburu) - **Eleizgaraiburu**
Goikoelelea (Goicoelejea) - **Goikoeleiza**
Goikoelealde (Goicoelejalde) - **Goikoeleizalde**
Elخالrri/a (Elejarri/a) - **Eleizarri/a**
Elخالrraga (Elejarraga) - **Eleizarraga**
Elخالtxikerra (Elechiquerra) - **Eleiztxikerra**
Elخالaste (Elejaoste) - **Eleizaoste**
Elخالa (Eleja) - **Eleiza**
Elخالbaso (Elesbaso) - **Eleizbaso**
Elخالrabide (Elejarabide) - **Eleizarabide**
Elخالeleta (Eleceleta) - **Eleizeleta**
Elخالgoitia (Elejagoitia) - **Eleizagoitia**

Elخالtze/Elخالtzea (auzoa: Lekeitio; soloa: Sukarrieta), *Elخالxeta* (lekua: Getxo, Larrabetzu), *Elخالxoste* (lekua: Larrabetzu), *Elخالzabarri* (eleizea: Elantxobe), *Elخالzalde* (kalea: Sopela; etxea: Mañu), *Elخالzibide* (auzoa: Sukarrieta; bidea/kalea: Berango, Sopela, Sukarrieta; etxea: Bakio), *Elخالzkale* (kalea: Aulesti), *Elخالzondo* (auzoa: Orozko, Zaldibar; etxea: Morga, Zeberio; soloa: Meñaka), *Elخالzpe* (etxea: Bakio, Getxo; soloa: Bakio), *Elخالa* (etxea: Mungia), *Elخالabarri* (etxea: Abando; lekua: Bilbo), *Elخالabe* (etxea: Arrasate), *Elخالabearroa* (lekua: Arrasate), *Elخالabeitia* (auzoa: Artea; etxea: Areatza, Artea), *Elخالabide/Elخالbide* (soloa: Bakio, Bermeo), *Elخالaburu* (auzoa: Arakaldo, Arrankudiaga; etxea: Axpe-Martzana), *Elخالaga* (auzoa: Arrigorriaga, Larrabetzu, Zeanuri; etxea: Zornotza), *Elخالaga-andikoa* (etxea: Atxondo, Larrabetzu), *Elخالagabekoa* (etxea: Larrabetzu), *Elخالalde* (enparantzea: Zamudio; etxea: Arakaldo, Arrankudiaga, Arrasate, Atxondo, Axpe, Bakio, Barakaldo, Barrika, Basauri, Bedia, Berriatu, Derio, Deustu, Dima, Eibar, Elorrio, Ermua, Errigoiti, Etxebarri, Forua, Gerrikaitz, Getxo, Ibarrangelua, Ipazter, Lemoiz, Lumo, Mallabia, Markaia, Mundaka, Mungia, Nabarriz, Natxitua, Zaldu, Zamudio, Zeberio, Zornotza; jauregia: Deustu; kalea: Barakaldo, Igorre; soloa: Bermeo, Dima, Leioa), *Elخالaldebekoa* (etxea: Lemoiz), *Elخالalde-etxebarria* (etxea: Derio), *Elخالaldekoka* (etxea: Arrasate), *Elخالaldetxu* (etxea: Berango, Berriatu), *Elخالalde-Zeeta* (lekua:

3.– Beartxu au amaituteko, **Elخالza** berbea barruan dauken beste toponimo eta antroponimo batzuk, adibide eran, nabarmendu gura doguz segiduko onetan:

Elخالbeiti/a (Elejabeiti/a) - **Eleizabeiti/a**
Elخالkarai (Elesgaray) - **Eleizgarai**
Elخالpe (Elespe) - **Eleizpe**
Elخالrriaga (Elejarriaga) - **Eleizarrriaga**
Elخالaondo (Elejaondo) - **Eleizaondo**
Elخالegi (Elejegui) - **Eleizegi**
Elخالaurre (Elejaurre) - **Eleizaurre**
Elخالabe (Elejave) - **Eleizabe**
Elخالondo (Elejondo) - **Eleizondo**
Elخالalde (Elejalde) - **Eleizalde**
Elخالpuru/a (Elespuru/a) - **Eleizburu/a**
Elخالoste (Elejoste) - **Eleizoste**
Elخالatxu/a (Elejachu/a) - **Eleizatxu/a**
Elخالarra (Elezarra) - **Eleizarra**
Elخالpeiti/a (Elespeiti/a) - **Eleizbeiti/a**
Elخالiri (Eliciri) - **Eleiziri**
Elخالaldetxu (*Elخالaldechu*) - **Eleizaldetxu**
Elخالeaga (Elejeaga) - **Eleizeaga**
Elخالzpi (Elejazpi) - **Eleizazpi**
Elخالpitarte (Elesbitarte) - **Eleizbitarte**
Elخالrriaga (Elejarriaga) - **Eleizarrriaga**
Elخالandre (Elejandre) - **Eleizandra**
Elخالate (Elejate) - **Eleizate ...**

Ereño), *Elخالrabide* (etxea: Mundaka), *Elخالrriaga* (etxea: Mañaria, Zeberio), *Elخالatxu* (etxea: Barrika, Urduliz; mendia: Gorozika), *Elخالatxua* (etxea: Muxika), *Elخالaurre/Elخالaurra* (basoa: Getxo; etxea: Erandio; lekua: Araba), *Elخالazpi* (etxea: Erandio), *Elخالbaso* (basoa: Zeanuri; etxea: Zeberio), *Elخالeaga* (etxea: Atxondo), *Elخالeagaemetikoa* (etxea: Atxondo), *Elخالegi* (etxea: Gorliz), *Elخالeta* (etxea: Axpe), *Elخالgarai* (etxea: Arrasate; lekua: Arrasate), *Elخالgaraiburu* (lekua: Arrasate), *Elخالondo* (auzoa: Etxano, Zeanuri; etxea: Arrigorriaga; kalea: Amurrio; soloa: Bermeo), *Elخالoste* (auzoa: Ipazter, Larrabetzu; etxea: Ermua, Larrabetzu, Ubide; kalea: Zaldibar; lekua: Arrasate, Buradon Gatzaga (Ar); soloa: Bermeo), *Elخالpe* (etxea: Dima, Nabarriz, Zaldibar; soloa: Bakio), *Elخالpeiti* (etxea: Mendata), *Elخالpeitia* (etxea: Murueta), *Elخالpezar* (lekua: Arrasate), *Elخالpitarte* (etxea: Mañaria), *Elخالpuru* (etxea: Amoroto, Bakio (2), Barakaldo, Berriatu, Emerando, Ibarrangelua, Mallabia, Markina, Mungia; kalea: Barakaldo; lekua: Eltziego(Ar)), *Elخالpuruandikoa* (etxea: Berriatu), *Elخالpuruazpikoa* (etxea: Berriatu), *Elخالpuruerdikoa* (etxea: Berriatu), *Elخالzatsu* (auzoa: Dima), *Goikoelealde* (lekua: Larrabetzu), *Goikoelelea* (auzoa: Larrabetzu), ...

Iniaki MARTIARTU
 2006ko martian